AYDEDE

No. 91 — 61
CUMARTESİ 4 Aralık 194
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasi hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi : 1922
Telgraf : Aydede — İstanbul
Telefon - 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Şekere Zam, Verem Mücadelesine Hız !

Memlekette verem afetinin alıp yürüdüğünü ileri sürerek, gazeteler kıyamet koparırken bir hayli zaman hükûmet o haberlerin mübalâğalı olduğunu söyleyip durdu. Mecliste bile sual takrirlerine verilen cevaplar ve şurada burada hükûmet ağzı konuşmalar hep yatıştırıcı idi.

Nihayet Hasan Saka işin [illegible] diyetini açıkladı ve mücadele için 200 milyon liraya ihtiyaç olduğunu söyledi.

Bu mücadele nasıl yapılacak? Tabiidir ki şeklini biz kafamızdan bulmıyacağız. Başka memleketlerdeki usûlü kendi hususiyetlerimize uydurmak suretiyle tatbik edeceğiz. Veremle mücadelenin başı pahalılıkla mücadeledir; yani fennen lüzumlu kaloriyi halka en ucuz fiatlarla temin edebilmektir.

Ahaliye yeni külfetler yükliyen, piyasada pahalılık yaratan vergilerin Meclise sevk olunduğu ve bütçe müzakerelerine girişileceği şu sırada bütün bu işlerin evvelâ verem mücadelesi zaviyesinden tetkiki icabeder.

Netekim şeker zammını da aynı zaviyeden incelemeli idik. Veremle mücadele için 200 milyon liraya ihtiyaç gösteren hükûmet daha iki ay evvel şeker fiatlarına zam yapıp halk tabakasının şeker istihlâkini kısmasına sebep olan hükûmet değil midir?

Artık her kanun o illet göz önünde tutularak hazırlanmalıdır. Yoksa 200 milyon, beş on sanatoryom ve prevantoryom inşasına harcanıp gider, tam netice vermez. Epeyce müteahhit ve mimar küllî mikdarda bundan faydalanır, bir kaç bin hasta da az çok şifa bulur. Yeter mi?

Keşke bir mebusumuz Meclis yeni bir kanun müzakeresine başlarken, Romalı vatanperverin "Kartaca'yı yıkmalı!" sözünü şu şekle sokarak tekrar etse :

— Veremin başını ezmeli !

Veremin başını ucuzluk veya İngilteredeki gibi her vatandaşa aynı nisbette, kalori tevzii sistemi ezer. İkisi de bu gidişle hayl-i-muhal !

AYDEDE

Saka — Gördün mü şekerim ! senin yüzünden mevkiim sarsıldı, halkın diline düştüm !..

İzah Etti ; İkna Edemedi

Maliye Bakanı lüks vergisini müdafaa için beyanatta bulundu; bulunurken de gazetelere karşı alelusûl asık surat gösterdi. Beyanatta bir "realite", "realiteler" sözüdür gidiyor. Bizim anladığımız şudur : Memlekete ne kadar çürük, âdi, külüstür mal girecekse halk içindir; zira bunlar lüks vergisinin şumulü dışındadır. Meselâ dolma kalemin altın uçlusu lükstür; altın uçlu olmıyan kalemin ise bir işe yaramıyacağı, üç günde aşınacağı ve esasta her tarafının çürük malzeme ile yapıldığı muhakkaktır.

Radyo da böyledir; gözlük çerçevesi de... Hele kaşık, çatal, bıçak şayet nikel ve fakfakon halitalarından yapılmadıysa hiç dayanmaz, ele alınmaz, verilen paraya günah olur. Kanun tasarısı biraz dayanıklı, yani ekonomik eşyayı hep lüks saymış ve çerden çöpten, pesten kerani, tapon malları vergiden muaf tutmak suretiyle gelirsiz biçare ahaliyi ömürsüz, berbat eşya kullanmağa mecbur etmiş.

Bakan izah etti, lâkin kimseyi ikna edemedi.

"Böh,, Diyebilselerdi...

Bir şoför taksisine binen iki kızı sabahleyin Beyoğlundan Karaköye götüreceğine ver elini Hürriyet-i Ebediye tepesine uçurmuş ve orada da bunlara tasallûta kalkışmış. Bereket imdat seslerine yetişenler olmuş; kızlar kurtulmuş.

Nedir Hürriyet-i Ebediye tepesinin talihsizliği? Her rezalet o tepede ve civarında oluyor. Eğer burasını ırz düşmanlarının barınağı halinden çıkarmıyacaksak bari taşıdığı temiz ismi değiştirelim. En güzel bir isim altında bu derece kötü bir şöhret İstanbulun haysiyetine dokunmağa başladı.

(Hürriyet) in mânasını yalnız ahlâksızlık hürriyetine alem olmaktan kurtarmalıyız.

Mahmut Şevket Paşa ! Talât Paşa ! Oracıktaki haşmetli kabirlerinizden keşke başınızı çıkarıp şu rezaletleri görebilseniz ve "böh!" diyebilseniz !

Irz düşmanlarını çil yavrusu gibi ne çabuk dağıtabilirdiniz !

Bunları Olsun Devirmeyelim !

(Tasvir) refikimiz haber veriyor : Yeni yapılmakta olan ve bütçemizin 100 milyon lirasını deve eden yeni Meclis binası için İtalyadan 40 bin liralık fidan getirtilmiş. Âlâ ! Demek orada seyrine doyulmaz bir koru ve bahçe vücut bulacak. 100 milyonluk binaya 40 bin liralık bahçe masrafı az bile...

Doğrusu öyle muazzam, mutantan bir binaya böyle bir bahçe yakışır mı, yakışır...

Şu var ki refikimiz o 40 bin liranın sadece iki çam, 22 gül fidanı ve bir kilo da çiçek tohumuna verildiğini ilâve ediyor ! Olamaz ! Olur ! Bekliyelim. Tanesi on beş, yirmi bin liraya çam ağacı? Acaba kökü Roma tarihine dayanan, en aşağı Neron ve Kaligüla zamanından kalma çamların sürgünlerimidir o çam yavruları? Herhalde dikkatli hareket etmeli, büyük ihtimamla dikip yetiştirmeliyiz.

Ve bunları olsun devirmemeliyiz !

NEFES

En çorak yerlere tohum ekip de
En iyi mahsulü derenlerdeniz...
Baştaki saç kadar çile çekip de
Sonunda murada erenlerdeniz...

★

Ne ye'se dalarız, ne de sevince;
Biz'mçin müsavi gündüzle, gece;
Çözemediğimiz yok bir bilmece:
Uzağı yakından görenlerdeniz...

★

Büyükle büyüküz, küçükle küçük,
Boynumuzda yoktur vebal denen yük...
Sorguya cevapta çekmeyiz güçlük:
Hesabı önceden görenlerdeniz...

★

İçi kevser dolu "cam" ı atarız;
Her dem neşemize neşe katarız;
Dünyayı bir geçmez pula satarız:
Kâ'nata göğüs gerenlerdeniz!..

★

Cami avlusunda yer yer biriken,
Yobazların olduk gözüne diken...
Ey Necdet, biz daha beşikte iken
Hak yolunda ikrar verenlerdeniz...

Necdet Atılgan

— Salkımmm!!

Portre

Zengin bir kadın, tanınmış bir ressama portresini yaptırmak ister:

— Resim bana benzemeli, ve güzel olmalı.

— Bayan, bu söylediklerinizden birini tercih etmeniz lâzım.

AKLIMDA KALANLAR

Namlı Bir Sarhoş

Beyrutta memur olarak oturan bahriye zabitlerinden ve şimdi ismini hatırlıyamadığım bir paşa zade yak çeşim Ali Bey vardı. Tasavvur edebildiğimiz kadar iyi; tahayyül edemiyeceğimiz derece sarhoştu.

Merakı Beyruttan gelip geçen Galata balozlarını tiyatro ve pandomimalara giderek seyircilerin ta ortasında bir iskemleye kurulmak ve racon kesmekti:

— Bu sahneyi beğendim, devam ediniz;

— Şu kanto hoşuma gitmiyor, karı sussun gibi!!

Gazino isimli barakanın - hademeleri diyemiyeceğim - fındık fıstıkçıları onu teskin ederlerdi?! Meselâ bir gazoz sunarlardı; fakat Ali Bey:

— Ben Kasımpaşada da sözümü dinlettirirdim, burada mı pes diyeceğim!

Der mi der, söz dinlemezdi.

Bir gece yine söz dinlemedi ve tavandaki gaz lâmbalarından ikisini şikest eyledi. Ortalık karanlık oluverince de bilmem nasıl bir tahassüs-ü bedmesti ile iskemlesinden yere uzandı. Serildi, mışıl mışıl uyudu.

— Heriflere pes dedirttim ya. Evime gittim yattım zannetmiştim.. diye yemin ederdi. Beyrut valisi olan babam acıdı, bilmezden geldi. Yalnız o: Bile bile rakıya tövbe etti, hem pek de uslandı idi.

S. M. S.

Bugünden, Dünden

İstanbulda Kış ve Kar

25 Kasım Perşembe günü hava birden bire değişti. Bütün gece fırtınadan pencere camları zangırdadı. Sabahleyin bir de baktık ki her taraf kar içinde. hem de fazlasiyle. Gazetelerde (Yıllardanberi görülmemiş bir kış), (Bazı yerlerde karın kalınlığı 60-80 santimi buldu), (Telgraf ve telefon hatları bozuldu), (Vapurlar sefere devam edemiyor) manşetlerine rastlıyoruz. Allah muinimiz olsun...

Bizim çocukluğumuzda, son yıllardakilere nisbetle, İstanbulda daha şiddetli ve sürekli kış olur, kocakarı lokmaları lâpa lâpa yağar, haftalarca kar ortalıktan kalkmaz; harıl harıl yanan sobanın yanında, tepeleme dolu mangalın başında kahveyi höpürdeten, sigarayı tellendiren yaşlı nineler keyifli keyifli, makamlı makamlı tuttururlardı:

Kar yağar ilim gibi, kilim gibi
Tel duvaklı gelin gibi
Tavucağım fola gelsin
Sepetçiğim dola gelsin

Saraçhanebaşındaki evimizin karayel cihetine nazır pencereleri karla örülür, hiç bir taraf gözükmezdi. Bir odadan öbür odaya giderken hırkalar giyer, atkılara sarılır, kapının pamuk perdesini aralayıp çabuk dışarıya atlardık. Mart dokuzu çıktığı, Nevruzu sultani girdiği, kırlangıçlar ve çaylaklar geldiği halde, köprüden karşıya geçerken Kayışdağı, Çamlıca, Anadolu yakası sırtlarını karla kaplanmış görürdük.

Ayazda ona göre. Bozdoğan kemerindeki Halkalı sularının lüleleri dondan tıkanır, Terkosu olanlar borular çatlamasın diye ana musluklarını kapar, küçüklü büyüklü her ev susuzluktan kıvranır, liğenler karla doldurulup ocağa konurdu.

Bütün mahallelerin çocukların da gelsin kar topu oyunu; arsalara arka üstü yatıp boy ölçme; koca koca aslanlar yapıp gözlerine kömür sokma. Çırçırın aşağısındaki Zeyrek, Unkapanına inen Fil, Etyemezdeki Yokuş çeşme ve Çavuş zade yokuşları gibi az işlek yokuşlarda gaz sandığından kızaklara oturup cayır cayır kayanlar, bakkaldan 20 paralık pekmez alıp kar helvası yapanlar...

1308 (1892) kışında Haliçin donuşunu hayal meyal hatırlarım. Anlatırlardı: Seyri için halk, akın akın kıyılara üşüşmüş. Bizimkiler de kupaya binip beni de yanlarına alıp Unkapanı köprüsüne gitmişler. Duydukları gibi, Odun kapısından Azap kapısına yürüye yürüye gelen geçen yok; yalnız suyun yüzünde seyrek seyrek, akçılımsı lekeler, o kadar...

1919 da Binbirdirekte oturduğum sene kış apansızın gemi azıya alıverdi. Sokaklar arşın boyunda karla dolmuş, tramvaylar işleyememiş, araba beygirlerini bile yürütmek deveye hendek atlatmak kadar güçleşmişti.

Benim de başıma geleni araya katayım: Kapı karşı komşum ve aziz ahpabım, Galatasaray lisesinin eski (Leçon de Choses) muallimi Esat Hâmi merhuma giderken, vızzadak ayağım kayar kaymaz sağ dizimin üzerine kapaklanmam bir oldu. Ağrıya dayanamıyorum; kompres, pansıman, masaj kâr etmiyor. Bastona abana abana tam bir ay topalladımdı.

O zemheri sıralarında mizah gazetelerinden birinin alaylı bir manzumesinde kargaların uçarken donup düştüklerini okuyan Sait Hikmet rahmetli de hemen,

— Anlaşıldı, Cenab Şehabettinin (Elhanı şita) sına nazire lâzım! diyerek (Ey uçarken düşüp ölen karga) mısraını yapıştırıvermişti.

1928 in kışı da haylı çetindi ya. Karadenizden Boğaziçine hurya eden buz kümeleri Sarayburnu önlerine, Marmaraya yayılmış (Kutup denizini görmedik demeyelim!) herkes temaşasına seğirtmişti.

Göztepedeydik o vakit, Göztepede oturanlar bilir. İstasyonun altındaki 4 metre derin yarma karla dolup sağı solu bir hizaya geldi, trenler günlerce işlemediydi. O tarihte tramvay daha meydanlarda yok; olsa da onun da amelmanda kalacağı şüphesiz. İş güç sahipleri, Noel baba gibi elde âsa, ayakta çizme, sırtta gocuk, çivi kese kese Kadıköyüne taban tepmişler, aynı suretle dönmüşler; nane mollalar evlerinden dışarı adım atamamış. Göztepe çarşısının bütün dükkânları kapandığından ekmek ve nevale bulunamamış; tedarikliler patatese, makarnaya, kuru fasulyeye tırpan atmışlar, sobalarını yakıp etrafına toplanmışlar; yevm-ü cedid rızk-ı cedid geçinenler de oruca yatmışlardı.

Zemini basık Dutluk tarafında köşkü olan bir komşumuz, duvar boyunca karlar yığılı bahçe kapısından giremiyerek ağaca tırmandığını, güç belâ içeri atlıyabildiğini söyler dururdu.

Sermed Muhtar ALUS

Anlamak Zor

— Son eserim hakkında ne düşünüyorsun?

— Azizim üç kere okudum.

— Buna çok sevindim işte!

— Sevinmene pek sebep yok, daha anlıyamadım ki!

Spiritizma

Dul bir kadın, kış geceleri birkaç komşusuyla beraber masa çevirerek ruhlarla konuşmak merakına düşer. Gelen ruhlar masa ayağı vasıtasiyle sorulan suallere cevap verirler.

Bir gece ölen kocasının ruhunu çağırır, ruh gelir, aralarında şu konuşma geçer:

— Ali geldin mi?

— Evet.

— Orada rahat mısın?

— Çok rahatım!

— Burada benimle beraber olduğun zamandan daha mı rahatsın?

— Çok daha iyi ve rahatım:

— Pekâlâ kuzum Ali orada neredesin?

— Cehennemde!

Suratı darmadağın olana tavsiye

— Kazandım! Ahaliye karşı tebessüm etsene!

"Ecnebi karikatürü"

Anlamak Zor

Son es:rim hakkında ne
düyorsun?
Azizim üç kere okudum.
Buna çok sevindim işte!
Sevinmene pek sebep yok,
anlıyamadım ki!

nizden Boğaziçine hurya
uz kümeleri Sarayburnu
e. Marmaraya yayılmış
denizini görmedik deme-
herkes temaşasına seğirt-

epedeydik o vakit, Göztepe-
ranlar bilir. İstasyonun al-
4 metre derin yarma karla
sağı solu bir hizaya geldi
günlerce işlemediydi. O
tramvay daha meydanlar-
; olsa da onun da amelman-
cağı şüphesiz. İş güç sahip-
bel baba gibi elde âsa, a-
izme, sırtta çocuk, çivi ke-
Kadıköyüne taban tepmiş
u suretle dönmüşler; nane
r evlerinden dışarı adım a-
ş' Göztepe çarşısının bü-
kkânları kapandığından ek-
nevale bulunamamış; te-
er patatese, makarnaya,
asulyeye tırpan atmışlar,
ını yakıp etrafına toplan-
yevm-ü cedid rızk-ı cedid
ler de oruca yatmışlardı.
ni başık Dutluk tarafında
lan bir komşumuz, duvar
karlar yığılı bahçe kapı-
giremiyerek ağaca tırman-
güç belâ içeri atlıyabildi-
yler dururdu.

Sermed Muhtar ALUS

Spiritizma

bir kadın, kış geceleri bir
omşusuyla beraber masa
rek ruhlarla konuşmak
ına düşer. Gelen ruhlar
ayağı vasıtasiyle sorulan
re cevap verirler.
gece ölen kocasının ruhu-
ğırır, ruh gelir, aralarında
nuşma geçer:
Ali geldin mi?
Evet.
Orada rahat mısın?
Çok rahatım!
Burada benimle beraber
ın zamandan daha mı ra-
?
Çok daha iyi ve rahatım:
Peki kuzum Ali orada ne-
n?
Cehennemde!

darmadağın olana tavsiye
azandın! Ahaliye karşı te-
etsene!

"Ecnebi karikatürü"

Minelbab İlelmihrab

Yazan: Refik Halid KARAY

Peyam Sabahın satışı — Paris Sulh Konferansına gidenler birbirlerine girdiler — Heyet-i Vükelâ arasında zuhur eden gülünç hâdise — Hademelere resmi geçit yaptıran Ticaret Bakanı — Sait Molla Bey — Mutedil Hürriyet ve İtilâf pek memnun.

Zira bu Keçi cidden zeki devranmış, bize hizmet ettikten sonra, zahir meşhur bir cins keçi memleketi olması da bir salik-ı diğer teşkil ederek Ankarayı boylamış ve orada da bir mesnet elde etmişti.

Hükümet o esnada gerek iktisat, gerek de taassup kasdiyle postahanedeki memurelerin vazifesine nihayet vermek istiyordu. Zamanımda bu biçareleri tutup sokağa atmak benim kârım değildi. Yarı aç, yarı tok ve yarı hasta, yarı zinde, hülâsa pek âvâre olan memureleri himaye etim ve onlara telgrafçılık tedris edilmesi için lâzımgelenlere talimat verdim. Bugün işitiyorum ki içlerinden bir kaçı bu derslerden istifade etmiş ve muhabere memurluğu ediyorlarmış.

Postahanenin memure hanımları hakkında çok dedikodular olur, çok hikâyeler söylenirdi. Bu cihetleri bildiğim için bütün memuriyetim müddeti esnasında yanıma hiç birini sokmamıştım; dairelerine de ancak, teftiş esnasında iki defa uğramıştım. Doğrusu bu ziyaretim bende hiç de hoş bir tesir bırakmamış, çoğu mariz, lenfavi, gözleri fersiz ve ciltleri bozuk bu genç hanımlara ancak rikkat nazariyle bakmıştım, çok acımıştım. Asıl bu rikkatti ki beni onları himayeye sevketmişti.

Bu günlerin en mühim, feci ve ehemmiyet ve fecaati nisbetinde seri vakasını Edirnenin Yunanlılar tarafından işgali teşkil eder. Günün birinde Cafer Tayyar Beyden bir telgraf geldi: "Yunanlıların tecavüze başladığı ve avni ilâhiye güvenilerek mukabele edildiği ve müsademәtın devam etmekte olduğu" makam-ı sadarete iş'ar ediliyordu. Bu telgrafnâme 19 Temmuz 336 tarihli idi. Damat Ferit Paşa şu cevabı verdi:

Edirnede Birinci Kolordu Kumandanlığına:

Yunanlıların Tekirdağına asker ihracına ve hudutta müsademәtın devam etmekte olduğuna dair telgrafnameniz vasıl oldu. Şarki Trakyanın Yunanlılar tarafından işgali konferansın müekkit mukarreratından olmagla bilâ fayda refk-i dima'e ve ahali-i islâmiyenin perişaniyetini intaç edecek müsademata meydan verilmiyerek harekâtınızın ona göre tayin ve tanzimi ve harpten katiyen ictinap edilmesi tavsiye olunur.

20 Temmuz 336

Damat Ferit

Galiba bu telgrafnâme Cafer Tayyar Beyin eline vasıl bile olmadı. Hat kerilmiş ve bir kaç güne kalmadan birinci ordu kumandanı da müstevlilere esir olmuştu. Cafer Tayyar Bey Anadoludaki kumandanların tarz-ı hareketinden bambaşka bir yol tutmuştu. Hükûmet-i merkeziye ile kat'ı münesebet etmediği gibi hattâ bir aralık - Fransız tayyaresine rakiben idi galiba - İstanbula muvasalatla Sadrazamı ve Dahiliye nazırını görmüş, görüşmüş, maliyeden ordu masrafı olarak bir meblâğ almağa muvaffak olmuştu.

Filvaki Edirnedeki kumandanın vaziyeti Sivas veya Ankaradakilerinki gibi öyle kat-ı muhabere ve münasebete müsait değildi. Uyuşarak, uyuşmuş görünerek vaziyeti kurtarmak, diplomasi yapmak icabediyordu ve bunu da Cafer Tayyar Bey doğrusu pek mahirane idare ediyor, muvaffak oluyordu. Cafer Tayyar Beyi haylı eskiden tanırdım; zannım o zaman yüzbaşı idi. Arkadaşlarımdan bazısının arkadaşı olduğundan bir kaç defa karşılaşmıştım. Kendisi keskin İttihatçı, ahpapları ise müfrit itilâfçı veya muhalifti. Sataşarak, şakalaşarak vakit geçirirler, poker oynarlardı.

7

Ferit Paşayı bu defa kimler düşürmek istiyordu?

(Peyam Sabah) ın satışı Kuvayı inzibatiyenin muzafferiyetleri zamanında hadd-i azamiye vasıl olmuştu. Ali Kemal Beyin hissesine ayda dört bin lira kadar kâr isabet ettiğini duyuyorduk. Bu defa nezaret kabul etmemekte çok isabet etmişti... Zaten, doğrusunu isterseniz o dahi ipe un sermeğe başlamış, pesten kerani bir kaç makale ile işi geçiştirmek tarafını tutmuştu.

Galiba vaktini Serkil Doryanda, oyunla geçiriyordu, yüzünü gördüğüm yoktu. Sabah matbaasında bir, iki kere, o da ramazana tesadüf ettiğinden rahat öğle yemeğini yemek için gitmiştim.

Diğer gazeteler mütemadiyen Mustafa Paşa Divan-ı Harbinin taht-ı tehdidinde bulunduğundan kuvvetli makaleler neşredemezler, satışları düşer dururdu. Matbuat hayatı pek ölgündü. Derken Pariste, Sulh konferansına gidenler arasında bir ihtilaftır çıktı. Reşit Beyle Cemil Paşa Damat Ferit Paşanın aleyhine döndüler ve avdette birbirlerine girdiler. Kabine değişti.

Fakat bundan evvel, Sadrazam Avrupada iken heyet-i vükelâ arasında gayet gülünç bir hâdise zuhur etti: Ticaret nezaretine Remzi Paşa isminde Üsküdarlı bir delişmen liva getirmişlerdi. Ben onu tam bir yıl evvel tanımıştım, bir zat refakatinde postahaneye ziyaretime gelmiş ve bir saat, mütemadiyen İttihat ve Terakki aleyhine söz ettikten ve bana muhalefetini güya ispat eyledikten sonra çekilip gitmişti; bir memuriyete talipti. Ama ben bunu anlamamazlığa vurdum: Zira gözleri fırıl fırıl dönen ve ağzından tükrükleri saçılan o aklı karışık zattan bir fayda ummuyor, bir hizmet beklemiyordum.

Bir de ne göreyim, dördüncü Ferit Paşa kabinesine nazır olarak girmiş! İşte bu zatın bir aralık alâim-i cinneti gayrı kabil setr-ü ıhfa bir hale geldi; nezarette hademelere resm-i geçit yaptırdığı şayi oluyordu; Meclis-i vükelâda da rüfekasının boğazına sarılmasından endişeler hasıl olmuştu. Derken iaşe irtibat memuru İngiliz Wots ile bir vaka çıkardı, herifi kovdu mu, yoksa tahriren tahkir mi etti, ne oldu, hatırımdan çıktı, vükelâyı bir telâştır aldı. Kendisine istifa teklif ettiler, kabul etmedi.

Nazır azledilmez a, ne yapacaklar, Şeyh-ül-islâm Abdullah Efendi ile Dahiliye nazır vekili Reşat Bey arpacı kumrusu gibi karşılıklı düşünceye daldılar. Evinde hapsini, yahut, nezarete vurudunda makam kapısını sedd-ü bendi kabili icra bulmadılar; nihayet sadece şunu yaptılar: İstifa etmediği halde yerine bir başkasını tayin ettiler. Remzi Paşa da Üsküdara aklı büsbütün zıvanadan çıkmış bir vaziyette avdet etti.

Kabinede diğer bir vaka daha zikre şayandır: Adliye nazırı Rüştü Efendi ile arkadaşları arasında münakaşanın ardı arası kesilmiyordu. Hoca herkese meydan okuyor ve diğerlerini, zannım, Anadoluya mümaşat ile itham ediyordu. Şeyh-ül-islâm ile Dahiliye nazır vekili onu da atmak arzusuna kapıldılar, neler oldu, neler yaptılar sormadım; fakat neticede Rüştü Efendi istifanâmesini verdi, gitti.

Zaten Adliyede Rüştü Efendi değil, Sait Molla Bey müsteşarlık ünvaniyle icray-ı nezaret ediyordu. Bilmem hangi bir iş içindi, uğramıştım: İnce keten gömleği, Japon sadakorundan feracesi, tertemiz elleri, pelte gibi bedeni ile hoş ve garip bir manzara teşkil ediyor, eski tarz selâmları, istikballeri, teşyileri, de buna ayrı bir acaiplik katıyordu.

Yeni kabinede Ferit Paşa Meşihati Mustafa Sebri Efendiye vermiş, Ticaret nezaretine Cemal Beyi geçirmiş, Şuray-ı Devlete de Rıza Tevfik Beyi getirmişti. Azasından üçünün kabineye bu suretle idhalinden dolayı Mutedil Hürriyet ve İtilâf pek memnun kalmıştı.

(Devamı var)

Keşke böyle olabilse

— Bir sigara alır mısınız?

"Fransız karikatürü"

Aşık bileyci

"Ecnebi karikatürü"

Kim Kime Ders Verecek

Meşhur Rus bestekârı Stravinsky Amerikaya turneye çıkacağını ilân eder. Bunu öğrenen Amerikalı bestekâr Gershvin, meslekdaşına bir telgraf çekerek memleketinden geçerken kendisine birkaç ders vermesini ve mukabilinde her ne ücret isterse takdim edeceğini bildirir.

Stravinsky telgrafla sorar: "Yıllık kazancınız nedir?"

Cevap gelir: "Yüz elli bin dolar."

Bunu okuyan Rus bestekârı Amerikalı meslekdaşına şu telgrafı çeker: "Size ders verecek kudrette değilim. Siz bana bir kaç ders verirseniz memnun olurum."

Yazısız karikatür

Sual Takrirlerine Verilen Cevaplar Gibi...

Fransanın Normandiya bölgesinde dolaşan bir seyyah yol üzerinde inekleri otlatan bir köy çocuğuna rastlar, sorar:

— Kasaba buraya uzak mı?

— Gidişe göre!

— Sen zeki bir çocuğa benziyorsun. Adın ne?

— Babamın adı..

— Peki, babanın adı nedir?

— Babadan oğula hepimiz aynı adı taşırız.

— Ailen kalabalık mı?

— Sofraya konan tabaklar sayısınca...

— Kaç tabak var, sofranızda?

— Her kişi için bir tane!

Seyyah bizim sual takrirlerine verilen cevapları andıran bu sözlerden hiç bir şey öğrenemiyeceğini anlar, yoluna devam eder.

Zincirlikuyu Meselesi

Doğru çıkmamasını - bir kaç vatandaşın cezalandırılması pahasına dahi olsa - temenni edeceğimiz bir hâdise karşısındayız:

Geçen günü Zincirlikuyuda bir otomobilin yolu kesildiğini, içerisinde bulunan iki kadının jandarmalar tarafından alınmak istediğini, fakat şoförün atik davranarak kaçtığını, mavzerlerini ateşliyen jandarmaların kurşunu boşa gittiğini - lehülhamd - bir facia meydana gelmediğini gazeteler yazmıştı.

Bu işi tetkik eden İstanbul jandarma komutanı gazetecilere şu yolda bir beyanat vermişti:

— Otomobildeki kimseler kadınlardan birine tasallût etmek istemişler ve hattâ Nermin adındaki kadını elinden yaralamışlardır. Jandarma işe müdahale etmek isteyince, erkekler onlara hakaret etmişler, kaçıp gitmişlerdir. Maznunlar hakkında zabıtaya hakaret davası açılmıştır.

Fakat, iki gün evvel mahkeme huzuruna çıkarılan maznunlar ve kendilerine tecavüz edildiği iddia edilen kadınlar hâkim huzurunda şöyle demişler:

— Bize jandarma karakolunda baskı yapıldı. Orada verdiğimiz ifade doğru değildir. Zabıtları bize zorla imzalattılar.

Ve jandarmaların iddiası gibi Nerminin elinde de bıçak izi yok.

Tek parti günlerinde bir vatandaş tarafından kendisine haksız muamele yapıldığı söylenince zabıtanın müracaat ettiği tek usûl buydu: Zabıtaya hakaret!.. Bu yüzden nice haklar gümē gitmiş, nice kimsenin yakasına sanık etiketi yapıştırılmıştır.

Demokrasi âlemine ayak uydurmağa kalktığımız bu devirde, o eski, hakikati ört bas etmek illetinden kurtulmak her vatandaşın candan arzu ettiği bir temennidir.

Bir teşkilâtın içinde sütü bozuk kimseler bulunabilir. Bunları cezalandırmak ayıp değildir. Fakat meslek gayretiyle onların suçunu ört bas etmeğe kalkmak günahtır.

Temenni ediyoruz ki: İstanbul Jandarma Komutanının gazetecilere verdiği beyanat doğru çıksın!

YAYLAM

Yaylamın öyle bir neşesi var ki
Bir gönüle değil dünyaya yeter
Yanan yürekleri öyle sarar ki
Onda baharların hasreti tüter

Ilgın, ılgın esen seher yelleri
Dürerken dağlarda ipek tülleri
Açarken yamaçlar mor sünbülleri
Bülbüller yerine keklikler öter

Nilüfer bulunmaz, arama susam
Lavanta çiçeği yoktur bir tutam
Hercai yerine her sabah, akşam
Burcu burcu kokan kekikler biter

Ali İlmi Bilgili

GÜNLER GEÇERKEN

Bir Çift Papucun Başına Gelenle[r]

Bir dostumun yaptırdığı ayakkapılar bana boş göründü. Fiatı da ucuz. Ben de ısmarladım. Rengi güya koyu vişne olacaktı.

Olmuştu da... Lâkin üç gün sonra bu vişne rengi sarardı, altından yer yer kaz ayağı bir renk sırıttı. Bir renk ki ne yapsan, ne boyalar ve cilâlar sürsen kapanmıyor. Öğleyin boyat, akşama doğru tekrar kaz ayağı!

Bir lostura salonu sahibi baktı, inceden inceye gözden geçirdi, dedi ki:

— Ah, bu bizim deri fabrikaları! Yaz mevsimi geçti ya... Ellerinde kalan açık renkli mal sürülsün diye üstlerini, üstünkörü koyuya boyuyorlar; kunduracı da aldanıyor. Ayıp! Ayıp!

— Eh, ne yapacağız şimdi?

— Siyaha boyarız, biz onları..

— Artık altından foyası meydana çıkmaz mı?

— İmkân mı var? Karda, çamurda gez; bana mı demez.

Yüz elli kuruş ald.; boyadı, verdi. O gün bir yağmur çiselemişti. Ne göreyim? Siyahın ötesi berisi akçıllaşmamış, kaz ayağı yine yer yer kendini göstermemiş mi?

Başka bir losturacıya baş vurdum.

— Ayıp! Ayıp!

— Ne gibi?

— Yerli boya vurmuş üzerine, o adam... Biz İngiliz boyası vururduk, taş çatlasa rengi atmaz, eski rengini göstermezdi.

— Kaça yapardınız, bu işi?

— Yüz yirmi beşe!

Boyatmadım; şüphelendim. Zira tutmayınca geri götürdüğüm zaman:

— Ayıp, ayıp, diyecek[...] giliz boyası diye aldık, [...] hileli imiş. Ah, bu esna[f] ayıp!

Kundura levazımı s[...] dükkâna girdim. Renk [...] boyaları sordum.

— İki cinsi vardır; [...] garanti edemem. Öbür[ü] malı... Muhakkak tutar.

— Kaça şişesi?

— Yerlisi 60 kuruş, ö[...]

Öbüründen aldım, ta[...] gelince de kendim boya[...] kemmel tuttu; günler g[...] de henüz hiç bir taraf[...] ayağı rengi sırıtmadı. [...] daha dört, hattâ beş aya[...] yayacak vernik kalmıştı[...]

Beş ayakkabı boya[...] vernik 125 e. Losturacı b[...] den bir tanesi için 150 [...] ruş alıyor. Boyamasının [...] rifet olmadığını benim [...] kemmelen başarmamdan [...] kolay.

A, adamcağız! Bari [...] yüz kâr ettiğine göre [...] giliz verniği sürsene! H[...] kasının yaptığına:

— Ayıp! Ayıp!

Diyor, kendisi ondan [...] olanını yapıyor.

Hepsi ayıp... Deri fab[...] kaz rengini üstünkörü [...] kunduracıya koyu viş[ne] yutturması... Yerli fabri[...] tutmaz vernik satması... [...] cının teminat vermekl[...] halisi yerine taklit boy[...] ması... Bu hikâyede ayı[...] bir tek cihet yok.

Utanan hiç yok.

Utanmak? Kaybolan [...]

R.

Çin dahili harbi gittikçe kızışıyor. Komünist Çinliler, hü[...] uğrattılar.

Doktor Sam — Sarılık tehlikesini atlattı, bu sefer de [...]anacak!

ÇI[...]

Hoş sohb[...] tunlarında [...] ma hoşça s[...] melimizdir. [...] rımız da ta[...] tin her zan[...] gönüllerin [...] şarttır. Ne [...] muyor.

Her gün [...] lü dertlerle [...] ken, Başbak[...] gün evvel [...] toplantısınd[...] ile karşılaş[...] süye çıktı, [...] bir derdini [...]

Hatırlard[...] versitelilere [...] grup, Kara[...] seyahat ya[...] valideki ha[...] veremli ol[...]

O zaman [...] la mübalağ[...] betinin bu [...] duğu ileri [...] kamlardan [...] zip yazıları [...] veremle m[...] kümetin e[...] olduğu bil[...]

Fakat bu [...] duğu tahril[...] [...]n izah ediy[...] [...]terek bu t[...] bilmesi için [...] ihtiyaç old[...]

Bu telâşt[...] ce iddia ed[...] ler rakamla[...] mişler, bil[...] makamlar [...] küçük göste[...] hayet meş[...] nişleyince [...]

[...]etlerini bir

Bir dokun...

ÇIKMAZ YOL!

Hoş sohbet AYDEDE'nin bu sütunlarında okuyucularımızla daima hoşça sohbet etmek biricik emelimizdir. Fakat aziz okuyucularımız da takdir ederler ki, sohbetin her zaman hoş olabilmesi için gönüllerin de hoş, ferah olması şarttır. Ne yazık ki bu böyle olmuyor.

Her gün baş kaldıran türlü türlü dertlerle mücadeleye çalışırken, Başbakan Hasan Saka bir kaç gün evvel C.H.P. Meclis grubu toplantısında, yepyeni bir mesele ile karşılaşmış gibi heyecanla kürsüye çıktı, memleketin müzmin bir derdini deşti. Dert değil, afet..

Hatırlardadır, geçen yaz Üniversitelilerden müteşekkil bir grup, Karadeniz sahillerinde bir seyahat yapmış ve dönüşte o havalideki halkın yüzde sekseninin veremli olduğunu söylemişlerdi.

O zaman kıyametler koptu, fazla mübalâğa edildiği, veremli nisbetinin bu rakamdan çok aşağı olduğu ileri sürüldü; alâkalı makamlardan gazetelere sürekli tekzip yazıları, tavzih beyanatı yağdı, veremle mücadele davasında hükümetin esaslı tedbirler almakta olduğu bildirildi.

Fakat bu sefer Başbakan, verem [illegible]nın memlekette yapmakta olduğu tahribatı korkunç rakamlarla izah ediyor, derhal önleyici tedbirlerin alınması lüzumunu belirterek bu tedbirlerin tatbik edilebilmesi için iki yüz milyon liraya ihtiyaç olduğunu bildiriyor.

Bu telâştan anlaşılıyor ki evvelce iddia edildiği gibi üniversiteliler rakamlarda mübalâğa etmemişler, bilâkis alâkalı ve mesul makamlar bu işi küçümsemişler, küçük göstermek istemişler ve nihayet meş'um afet büsbütün genişleyince telâşa düşmüşler, hakikati açıklamağa mecbur kalmışlar.

Başbakan, hükûmetin uzun zamandanberi verem mücadelesi mevzuu ile yakından alâkadar olduğunu, alınacak tedbirlerin tatbiki için lâzım olan paranın miktarını bildirdikten sonra, C.H.P. Meclis Grupu tarafından bir komisyon seçilerek tetkikat yapılmasını ve hastalıkla mücadele esaslarının tesbitini teklif ediyor.

B. Hasan Saka'nın bir solukta söylediği sözler arasında bu kadar büyük bir tezada düşmesi cidden şaşılacak, şaşırılacak şey. Hükûmet bu mevzu üzerinde hakikaten uzun zaman meşgul oldu ise, mücadele tedbirlerinin tesbiti için bir komisyon teşkiline neden lüzum görüyor? Layıkiyle meşgul olamadı, tedbirlerini hazırlıyamadı ise, istediği iki yüz milyonluk tahsisatın rakamını neye istinaden tesbit ediyor?

Sağ olsun sayın Başbakan, mücadele tahsisatının temini için kolaylık da gösteriyor! Bazı vergi ve resimlere yüzde beş ve ilâ on zam yapılırsa bu para elde edilebilirmiş, hükûmet bundan başka çıkar yol bulamamış.

Ooh, ne alâ! Zaten hükûmetin yollarını daima yeni vergiler ve zamlar aydınlatıyor. Bir çok sahalarda alabildiğine devam eden israflara para yetişmeyince gelsin yeni vergiler, gelsin zamlar!

Bu defa mevzu da pek nazik. Verem afetini yenmek için halk bu fedakârlığa da katlanıversin!

Âmennâ, katlanalım ama sayın Sakanın çok iyi bilmesi icabeder ki, mücadele yalnız veremlileri hastaneye yatırmaktan ibaret değildir; bir taraftan hastalar tedavi edilirken diğer taraftan da sağlamların hastalığa yakalanmamaları ve tedaviden çıkanlar da marazın tekrar nüksetmemesi için esaslı tedbirlerin alınması icabeder.

Bu tedbir de memlekette refah seviyesinin yükseltilmesinden ibarettir. Başbakanın tahsisat için gösterdiği yol, iddia ettiği gibi çıkar yol değil, blâkis çıkmaz yoldur. Yeni vergiler, yeni zamlar hayat şartlarını mütemadiyen ağırlaştırdıkça, tek taraflı, yani sadece tedavi sahasında alınacak tedbirlere daha nice yüz milyonlar harcansa heba olur.

Cemal Refik

...etlerini bir çok yerlerde bozguna
"Gazeteler"

...nacak!

Hükûmet Programı

Harp sonu hayat pahalılığından ve düzensizlikten maneviyatı kırılan bir Fransız yolda koşarak giderken hükûmetçi bir arkadaşı kendisini durdurur, sorar:

— Nereye böyle?

— Bıktım bu hayattan... İş bulamıyorum, param yok, ümidim kırıldı. Kendimi Seine nehrine atmağa gidiyorum.

— Yahu, biraz bekle. Bak, hükûmet bu günlerde programını okuyacak. Herkese iş bulunacak, herkes refaha kavuşacak. Azıcık sabredemez misin?

— Azıcık sabır ile olmaz. Eğer hükûmet programının neticesini beklemem lâzımgelirse korkarım o zamana kadar Seine nehri de kurur. Bırak yakamı, bari ondan istifade edeyim!

Süpürge makinesi yerine

Kadın — İstemem, dedim ya... Bende daha mükemmeli var!

"Le Hérison" dan

Rasathanenin Tahmini Bir, Belediyemizin Bilgisi İki!..

Eski ismiyle Kânunuevvel, yenisiyle - maalesef - Aralık ayında başımıza gelecekleri biliyor musunuz? Takvim şunları yazıyor:

1 Çarşamba: Soğukların evveli;
3 Cuma: Fırtınaların esmesi;
6 Pazartesi: Şimal rüzgârı;
7 Salı: Fırtına;
26 Pazar: Gün dönümü fırtınası;
30 Perşembe: Şiddetli rüzgârlar;
9 Perşembe: Yaprak dökümünün sonu;
12 Pazar: Kara kış fırtınası;
14 Salı: Fırtına;

Çoğumuzun bir türlü yanmıyan ıslak odunlarla yarı dolmuş soba başlarında, simsiyah mangal kenarlarında tiril tiril titrediğimiz şu günlerde Belediye müjde veriyor:

"İstanbulun kışı yaza doğrudur. Bu sebeple tanzim satışına Şubatta başlıyacak, halka ucuz odun, kömürü bu ayda vereceğiz."

Takvim de meydanda, bize çene attıran havalarda...

Ey Belediye! Şubat ayında şayet bizlerde para bulabilirsen, ucuz odunla kömürü satmamazlık etme, emi!

İsviçreye Mektup

Gel bu hafta seninle biraz dedikodu yapalım, ister misin? Hoş başka bir şey yaptığımız yok ya, ne ise. Sahi, sen bana Serviendam Sevimi soruyordun. O iki aydanberi İstanbulda yoktu. Paris ile Londra arasında mekik dokudu. Geleli sekiz gün olmuş. İşittiğime göre yalnız sarışın Bigeye hediyeler getirmiş ve İstanbula ayak basar basmaz da soluğu Ferdada alıp ellerini teslim etmiş.

Hayır canım, sen yanlış işitmişsin. Çiçeği ressam bayana hediye eden evvelâ Türk değil, saniyen buket bayanın evine olmayıp doğrudan doğruya Mektebe gönderilmiş. Cesaretsiz diyebilirsin amma, kızın da bu kadar aleyhinde bulunma.

O güzel sarışın kadını soruyorsun. Ben onu San'at Dostları Cemiyetinde tanıdım. Bir Frasız Arkeologu. Madam Klod Servolse. Fransız Konsolosluğunda projeksiyonlu bir konferans verdi amma, herhalde pişman olmuştur zavallıcık. Sen sağını solunu şaşırmış bir Hindistan haritası gördün mü? Konferansta olsaydın görürdün. Fransız Kültürünün memleketimiz mümessili Berjoyu gözlerim nafile yere aradı. Koloni sevimli konferansçıyı nedense pek laubali bir hava içinde bizlere takdim etti.

Mecnum "Leylâ" sına İsviçre dağlarında kavuştu; sen onlara tesadüf etmedin mi? Bu sefer inşallah Leylânın kadrini kıymetini anlar da bir daha böyle firarlara lüzum kalmaz.

Salı akşamı Necmettinin konserine gideceğim. Bir daha haftaya bol havadis var demektir. Halk türkülerini de söyliyecekmiş.

Züleyhanın kulakları çınlasın, eminim ne yapar, yapar, iki eli kanda da olsa gelir. Hele Kâzımcığım da gelirse bana da gözlerimi dört açmak düşer.

Hoşça kal iki gözüm.

Fitne Fücur

— Saç çıkartıcı bir losyon isterim.
— Baş üstüne! Hangi renk çıktığını arzu ediyorsunuz?

"Fransız karikatürü"

KUTBA ZORAKİ SEYAHAT

Kutup kâşiflerinden Peary Şimal Kutbuna gitmek üzere Roosevelt isimli yatına binmiş, hareket edeceği sırada gemiye bir haciz memuru girer, der ki:

— Ödenmemiş bir borcunuzdan dolayı yatı hacze geldim.

Peary evraka bakar ve hakikaten mühim bir borcunu ödemeği unuttuğunu görür. Fakat borcun tediyesine ne zaman ne de imkân vardır. Hiç istifini bozmaz.

Bir aralık haciz memuru yerinden fırlar.

— Aman, der, galiba yat hareket etti!

— Evet. Hareket emri verilmiştir. Sizin için artık Kutba kadar bir gezinti yapmaktan başka çare yok!

Haciz memuru şaşırır, korkar, yalvarır. Peary de limandan biraz açılınca onu bir sandalla sahile yollamağa razı olur.

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

31—XXXI

— 25 —

Sert bir fren gıcırtısiyle sarsıldılar. Şevki Bey homurdandı:

— Kör herif. Otomobilin altında kalıp başıma belâ olacaktı. Yaya yürüyenler kaldırımdan inmeseler olmaz mı? Hattâ evlerinden çıkmalarına bile müsaade etmemeli bunların.

Firdes başını pencereye çevirdi. Geniş bir caddede idiler. Ürkek nazarlarla Hamiyet Hanıma baktı:

— Biz neredeyiz, hanım teyze? Burası neresi?

Hamiyet Hanım baygın baygın bakarak gülümsedi:

— Vah vah, hanım kızım! Demek sen İstanbulu da iyice bilmiyorsun? Burası Osmanbey değil mi? Biraz ilerisi de Şişli. Buralara hiç mi gelmemiştin?

— Gelmiştim ama... Şey... Biz bu tarafta ne arıyoruz şimdi?

— Geziyoruz, kızım.

— Geziyor muyuz? Fakat biz gezmek için çıkmadık ki. Siz beni eve götürecektiniz.

Hamiyet Hanım sırtını okşadı, başını göğsüne doğru çekti.

— Acelen ne, hanım kızım? Eve de gideceksin tabiî. Dündenberi evde kapalı kaldık, sen de sıkıldın, ben de sıkıldım. Otomobil elimize geçmişken şöyle bir dolaşalım hava alalım bari.

— Fakat benim eve gitmem lâzım. Öğleden sonra da Sabriyi görmeğe gideceğim.

Bu esnada otomobil Şişliden Mecidiyeköyüne sapmış, hızla yol alıyordu. Asfalt caddede tekerlekler vızlıyarak virajları döndükçe Firdes şaşkın şaşkın kâh sağa, kâh sola bakıyor, fena halde sıkılıyor, yalvaran nazarlarını Hamiyet Hanıma çevirip titrek sesle mırıldanıyor:

— Nereye gidiyoruz, hanım teyze? Ne zaman döneceğiz?

— Niçin bu kadar üzülüyorsun, kızım? Daima gönlünü ferah tut, demiyor muyum ben sana? Sen biraz hava al da sinirlerin yatışsın diye geziyoruz.

— Ne oldu, Firdesciğim? Benzin neden soldu? Otomobilin hızlı gitmesinden rahatsız mı oluyorsun yoksa?

— Hayır, fakat şey... İçimde bir şey var.

— Ne var? Söylesene. Benden hiç bir şey gizleme, hanım kızım.

— Gizlenecek bir şey değil. Ne olduğunu ben de bilmoyarum. İçimde tuhaf bir şey var. Korkuyorum.

Ce. Re.

(Devamı var)

Acaip Şeyler

— Pencereyi kapat!
— Açık kalsın!
— Üşüyorum.
— Hava sıcak.
— Kapatmıyacak mısın?
— Hayır.
— Öyle ise al, sebep sensin!
Ve dan, dan, dan...

Louis Ghernaieff, tabancasını karısının üstüne boşaltır, Marina derhal ölür, adam kendini de öldürür. Bu vak'a Johannesbourg'da geçmiştir.

★

Theda Bara, meşhur danoiz köpek 20 yavru doğurmuştur. Bu bir rekordur ve köpek de cins olduğundan yavrularından biri Truman'a hediye edilmiştir.

Şahsiyetli tipler:

Bambaşka Bir Elçi

Amerika hükûmeti geçen harpten sonra elçi olarak Londraya General Dawes'i göndermişti. Aynı zamanda bir maliyeci olan bu zat formalitelerden, teşrifattan hâz etmezdi; çabuk iş görülmesini severdi.

Londraya geldiği gün elçilik binasında paltosunu çıkarmak için yardımına koşan hademeye:

— Ben, demişti, çoktanberi kendi başıma giyinip soyunmağa alıştım. İstemez!

Elçi geçerken ayağa kalkan hademelere de şöyle söylemişti:

— Lüzumsuz yere kuvvet sarfetmeyiniz. Kuvvetinizi daha lüzumlu işlerde kullanırsınız!

Elçilik kâtibinin rapor ve evrakını traş olduğu sırada dinlerdi ve:

— İki işi bir arada yapmak mümkün iken zamanı bir işe hasretmek israftır! Derdi.

Verdiği bir ziyafetin sonunda salona geçmiş ve etikete riayet etmiyerek her günkü âdeti veçhile hemen piposunu yakmıştı. İngiliz asaletine mensup kadınlar bundan münfeil olmuşlardı; fakat bir şey diyememişlerdi.

Yalnız Markiz de Lononderry infialini anlatmak için masa üstündeki kutudan kocaman bir Havana sigarası almış ve yakarak tüttürmeğe başlamıştı.

Lâkin Amerikan elçisi buna hiç aldırmamış, bilâkis Markizin hareketini gayet hoş bulmuştu.

General Dawes Birinci Cihan Harbinde Avrupadaki Amerikan kuvvetlerinin levazım kumandanı idi.

Hüsnü kuruntu

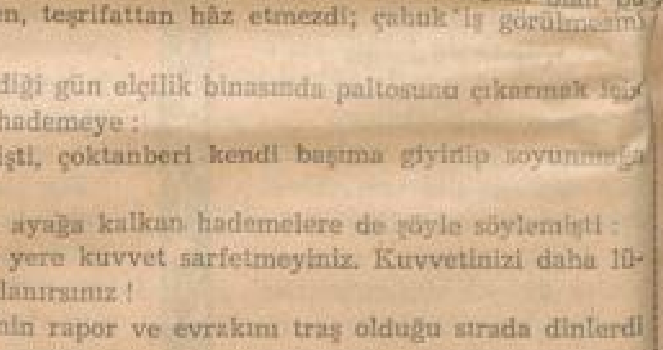

— Ne yapıyorlar, böyle?
— Galiba bize banyo hazırlıyorlar.

"Ici Paris" den

NAMUSLU MAĞAZA

Gayet dalgın olan meşhur Ampèr, yağmurlu bir havada şemsiyesini almış, sokağa çıkmıştı. Eve döndüğü zaman şemsiyesini bir yerde unuttuğunu farketti. Tekrar sokağa çıktı ve girdiği mağazalara birer birer uğramağa başladı. Dört yerden menfi cevap aldı:

— Hayır, şemsiyenizi burada unutmadınız.

Dediler. Altıncı mağazadaki satıcı kız, nezaketle şemsiyesini kendisine uzatırken Ampèr:

— Bravo! dedi. En namuslu mağaza burasıymış. Uğradığım diğer mağazalar, şemsiyemi görmediklerini söylediler ve vermediler!

Altıncı dükkâna girdiği zaman zavallı Ampèr'i âdeta azarladılar:

— Buraya şemsiye ile gelmedinizdi. Herhalde yanınıza almamış, evde unutmuş olacaksınızdır. Orada arayınız!

Kömürcünün parmak izi

Evin bayı — (Hizmetçiye) Kömür mü getirdiler, bu gün?

"Ici Paris" den

(Ana Yasa) da Uydurma Kelimeler

Ö

Ödenek = Tahsisat

Bildiğimiz şudur ki "tahsisat", "ödenek" ismini alınca mebuslarımıza uğur ve bereket getirdi; hayrını onlar gördüler.

Ödev = Mükellefiyet.

"Vazife" karşılığı olarak ilkokul çocuklarının ağzına pek yaraşıyor; lâkin büyüklerin dilinde küçük ve ehemmiyetsiz kalıyor. Biraz da yeni vapur isimlerine benzemiyor mu?

Ölüm cezası = İdam

Arapçasından daha tesirli ve korkunç olduğuna şüphe yok. Hele arkasından bir de "çarptırmak" sözü gelince müthiş!

Özel Kanun = Kanun-u mahsus

Ne yapalım, bir kere konmuş şu "özel"... "ık!" da dese, "cık" da kullanacağız!

Özlük işler = Şahsi hususat

Güleceği geliyor, insanın... "özel" yetmiyormuş gibi bir de "özlük"? Türkçenin "öz", "özlü" sözleri bu uydurmalarla benliğini kaybetti. Eski Türkçede de "Özge" de vardı, "başka, gayrı, manada" mânasına:

Güzel sever deyu isnad ederler

Benim Haktan özge sevdiğim mi var?

Ş

Sahtecilik = Sahtekârlık

Tutmadı gözüm, nedense... Halbuki pek âlâ "dolandırıcılık" diyoruz; bunu da diyebiliriz.

Salt çokluk = Ekseriyet-i mutlaka.

İngilizcede "salt" yazılıp "solt" okunan "tuz" a benziyor. Asıl Türkçede "salt", "yalnızca, sadece" mânasındadır:

Kâbeye salt ü sebükbar gittim
Fikredip yoldaki mehalikimi

Sanık = Maznun

Alışmağa başladık.

Savcı = Müddei umumi

Bu da öyle

Savsanmak = İhmal edilmek

Cümle arasında kullanabilene aşkolsun!

Sayıştay = Divan-ı muhasebat.

Öbürü "danıştay" olunca bu ona bir çift küpenin teki gibi yakışıyor taraftarız.

Seçim çevresi = İntihap dairesi

İkisi de olur.

Sıkı yönetim = İdare-i örfiye.

İnşallah hiç bir zaman, hiç bir yerde hiç bir isimle hacet kalmaz. Biz, Türkçesini de, Arapçasını da beğenmiyenlerdeniz.

(Devamı var)

PARA KAÇIRMANIN YOLU

Vak'a Hitler'in harice para çıkarılmasını yasak ettiği zamanda geçiyor:

Zengin bir saatçi Alman bankasındaki parasını çeker, evini ve fabrikasını satar; mevcut servetini bir İsviçre bankasına kaçırır. Bunu haber alan polis idaresinden iki memur bir sabah karşısına dikilir.

— Servetinizi ne yaptınız?

Zengin adam kasasını açar ve içinde bulunan bir milyon markı gösterir.

— İşte, efendiler, hepsi burada... Mal beyannameme uygun olduğunu görüyorsunuz.

— Öyle ama biz sizin İsviçrede Bâle şehrindeki bir bankada mühim bir hesabınız olduğunu haber aldık. Bu ise hariçe servet kaçırılması kanununa mugayirdir. Sizi tevkife mecburuz.

Saatçi bu haberin asılsızlığını ileri sürer:

— Bâle buraya iki saatlik... Otomobilim emrinize hazırdır. Uçümüz gidelim, bankadan bizzat tahkik edersiniz.

Memurlar razı olurlar, İsviçreye geçerler. Banka müdürü o zatın bankada on parası bile bulunmadığını temin eder. Polisler maznuna derler ki:

— O halde dönelim. İhbarın asılsızlığına kani olduk.

— Siz ikiniz dönünüz; ben burada kalacağım. Zira bankada on param yoktur ama bütün servetim beraberce geldiğimiz otomobilimin döşemesi altındadır. Paramı kaçırmak için en iyi yol bu idi ve plânı ben hazırlamış, servetimi Bâle'deki bankaya yatırdığımı kasten ben yaymıştım. Yanımda iki Alman polisi varken hudutta otomobilimi aramıyacaklardı; netekim aramadılar. Haydi, güle güle! Sayenizde hem canımı, hem malımı kurtardım!

KISA HİKÂYE

A. Fraccaroli'den:

Sokak Muhavereleri

Galeriden çıkınca bir bayana rastgeldim.

Açık tarif edeyim: Tornadan çıkmış bir çift güzel ince bacağa, samur kürk içine gömülmüş, başına yelpaze şeklinde bir şapka oturtmuş bir kadına rastgeldim.

Dikkatle baktım. Tu, Allah müstahakını versin! Bizim Claretta!

— Sevgilim bu ne lüks! Yükseldin ha!

— Aman sus Allah aşkına. Artık yaşamanın imkânı yok. Bu arkamdaki kürk kaça mal oldu biliyor musun? Tam 60 bin lirete. Bunu elde edebilmek için üç kişiyi birden kalbime yerleştirdim, zira biri yetmezdi. Ya çoraplar? Çifti seksen beş lirete. Bir günlük ömürleri var. Şöyle başa geçirilebilecek alelâde bir şapka, meselâ başımdaki yedi yüz, sekiz yüz liret. Sonra da akıllı kimseler: "Tasarruf et kızım!" diye nasihat ediyorlar.

En lüzumlu şeyler için elimize geçen paranın sarfı lâzım olduğu şu zamanda nasıl tasarruf edilir? Siz beni pek âlâ tanırsınız! Öyle yüksek emeller peşinde değilim... Gazinoya devam ediyordum, şimdi...... e düştüm. Noelde kıymetli hediyeler alırdım, bu sene dostlarıma, kanaatkâr hayatın lüzumu hürmetine böyle şey göndermemelerini rica ettim ve hediye yerine bedellerini gönderttim. Fakat inanınız, artık ileri gidilemez hale geldik. Monti'de kapıcılık eden anneme her sene olduğu gibi bu Noelde de hediye olarak yüz lireti uzattım. Yüzüme güldü, orta katta oturan kiracının - ki ne de olsa yabancı bir adam - yüz elli verdiğini söyledi. Sorarım size: Bu işin sonu nereye varacak. Bu şartlar altında nasıl yaşanır?

Bu zavallı kadıncağız da hayatın müşkülâtı içinde kıvranıyor.

★

Yemek yemek için lokantalardan birine girdim.

Lokanta sahibinin suratı asıktı. İçini döktü:

— İşittiniz mi? .... in aleyhine dava açmışlar, lokantasına tereyağı istif etmiş. Tereyağı yerine margarin kullansan müşteriler: "İhtikâr!" diye bağırıyorlar. Namuslu olalım diye tereyağı bulsak bu defa hükûmet bizi mahkûm ediyor. Eh, artık. Bıraksalar da rahat yaşasak.

Yanımda şişman bir mücevherci vardı. Onun da iddialarını dinliyelim:

— Mücevherat ticaretine lüks ticaret adını veriyorlar. Bunun lüks neresinde? Yaşamak için mücevherata lüzum yok mu? Bu yüzden ben geçindiğim gibi günde otuz liret alan amelelerim ve bir çok simsarlar, işsiz, güçsüz kimseler yaşıyorlar. Bu ticaretin mânevi ehemmiyeti neden takdir edilmiyor? Ben beş bin lirete bir inci satıp da bin beş yüz kazandığım zaman hakiki bir içtimai istihkak hareketinde bulunmuş oluyorum. Zira bir inciye bu kadar fazla para bağlıyan zengindir veya türedi zenginlerdendir. Şu halde sökülün bayım fazla paraları! Bu fazlaları da ben alıyorum. Neden alıyorum? Onunla benim aramda bir müvazene tecrübesine başlamak için. Benim bu içtimai karakterdeki gayretimi hiç bir kimse tanımak istemiyor. Bana inanınız artık yaşanamaz hale geldik.

Çeviren: Nazım D...san

HİÇ BİLMEZ Mİ?

— Ne o Ahmet? Seni üzüntülü görüyorum.

— Bu sabah bizim komşu Mehmetle kavga ettim de bahçesindeki bütün çöpleri bizim tarafa atıyor.

— Peki onun attığını nereden biliyorsun?

— Bizim tarafta bulup oraya attığım boş konserve kutularını tanımaz mıyım!

— Karın işi azıtıyor...

— Ben her hareketi fenalığa yoran insanlardan değilim!

"Fransız karikatürü"

Menfaatinizi korumak istiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük değildir

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

Hırsız da Geçinecek

Seyyer şatıcı bir meyhaneye girer; elinde kilitler vardır; bir müşteriye yanaşır:

— Ne âlâ kilitlerim var. Bunların takılı olduğu kapıları dünyanın en usta hırsızları bile açamaz. Bakınız, alıp muayene ediniz!

— İstemem. Satacak başka bir şey bulamadın mı?

— Ne yapayım, efendim, bunları buldum. Biz de çoluk çocuk sahibiyiz, geçineceğiz.

— Peki ama başkaları da geçinecek. Ben hırsızım!

Ağırlamasını bilen iş adamı

— Lûtfen oturunuz sayın bayan...

"Fransız karikatürü"

BANKERİN ÜZÜNTÜSÜ

Borsa spekülasyonları yapmakla maruf bir bankere, borsanın civcivli bir gününde, kapanıştan sonra sorarlar:

— Sizin işler de fena mı gitti?

— Ne diyorsunuz? Tam 4 milyon kaybettim.

Banker biraz durur ilâve eder:

— Asıl canımı sıkan nokta şu: Bu 4 milyonun içinde 500 bin frangı benim paramdı!

Bir İhtilâl ve Bir Baston

Komünist ihtilâlinden bir kaç sene sonra Tro... ky, Kief şehrinde bir nutuk veriyordu. Nutku b... tikten sonra dedi ki:

— Şimdi de söz, itirazı olanlarındır!

Herkes sustu, yalnız Efinof isminde bir am... kürsiye geldi:

— Yoldaşlar, dedi, elimdeki şu bastonu görüy... musunuz? İşte bu baston size Rus ihtilâlini hü... satan anlatmağa yarıyacak. İhtilâlden önce me... leketi asilzadeler idare ediyordu, yani baston... mun baş tarafı, süslü tarafı... Bastonun demir u... Sibirya mahkûmları ve sürgünlerdi. Ortası amel... yi ve köylüyü temsil etmekte idi.

Derin bir sükût ortasında Efimol bastonu te... çevirdi ve sözüne devam etti:

— İhtilâl oldu, vaziyet değişti. Yani aristokr... lar aşağıya indi, mahkûmlar ve sürgünler b... geçti. Biz, amele ve köylü ise yine eski yerim... deyiz!

Bir hafta sonra Efimof kurşuna dizildi.

SEN - BEN

Herkesin cebinde bulunması lâzım gelen, ağızdaki fena kokuları gideren biricik müstahzar.

SEN BEN

kullananlar, sevdikleri fakat kokusundan çekindikleri HER ŞEYİ yiyebilirler.

Bütün eczahane ve tütüncülerde arayınız. 15 komprimelik kutusu 25 kuruştur.

DEPO: Türkiye eczanesi Ankara caddesi No. 88 İstanbul. Telefon: 23475

KALECİK

"Kırmızı"

Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır.

Milletlerarası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşidimizdir.

Tekel

KUPONLU VADELİ MEVDUAT

1949 İkramiye Plânı

20000 Lira

Bu hesabın faizleri her ay ödenir

Bir yıl vadelilere % 5 Faiz

İki yıl vadelilere % 6 Faiz

İki yıl vadelilere ikramiye **yüzde otuz**

fazlasile ödenir

Fazla tafsilât gişelerimizden alınabilir

TÜRK TİCARET BANKASI

(Tesis tarihi: 1914)

İstanbul Şubesi: Tel: 24477/8

Osmanbey Ajansı: Tel: 80481

Sahibi: F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden: Cemal Refik Delibaş

İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer: Murad KERMAN Mürettiphanesi

Basıldığı yer: TAN Matbaası

Hanımeli

Türkiyenin En Büyük Kadın Gazetesi

ARALIK SAYISI ÇIKTI

Bütün Yazıları Ciddi, Faydalı, Pratik, Öğreticidir. Renklerle ve Resimlerle Gösterilmiştir.

40 Sayfa 50 Kuruş

İstanbul TAN Matbaası

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1448 sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası